

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Quæstio XXX. In Tit. XXX. De Officio Legati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

QUÆSTIO XXX.

IN TIT. XXX. DE OFFICIO LEGATI.

Non agimus hic, nisi de Legatis Papæ, quo nomine veniunt 1. qui mittuntur à Pontifice ad actum aliquem expediendum; 2. qui mittuntur in aliquam Provinciam cum potestate administrandi ea, quæ sunt muneris Apostolici, & hoc modo sumitur nomen Legati præsentis titulo.

ARTICULUS I.

Quot sint genera Legatorum?

2371. **R**esp. Legatos esse in triplici classe; nam aliqui sunt *Legati à latere*; alij, *Nuntij Apostolici*, seu *Legati missi*: alij *Legati nati*. Legati, & Nuntij (de quibus agitur in hoc titulo, & pluribus tractat Azor p. 2. l. 5. c. 28.) *quoad potestatem jurisdictionis*, sunt Ordinarij Provinciarum, & in eadem potestate, pro suis provincijs, in utroque foro, omnes Episcopos, Archiepiscopos, vel Patriarchas antecedunt; sunt enim illi, qui à Papa tanquam ejus Vicarij ad Ecclesias, & Provincias per totum orbem dispersas, mittuntur, ut ibi ædificent, & plantent, prout spirituali animarum saluti viderint expedire) *Legati à latere* dicuntur Cardinales, quos Romanus Pontifex ex Urbe, & Curia Romana mittit, vel ad destinatam Provinciam administrandam; vel ad negotia cum Regibus, aut alijs Principibus tractanda; dicuntur *Legati à latere*, quasi emanantes à latere Pontificis, cui assistunt; possunt enim vocari pars corporis ipsius. *Legati nati* dicuntur Antistites, qui, ratione Ecclesiarum, quibus præfunt, legationem Apostolicam habent; qualis Archiepiscopus Cantuariensis in Anglia; Rhemensis in Francia; Pituricensis in Aquitania Superiori. Illi ideo *nati* appellantur, quia statim (ut creantur in tali Ecclesia Præfules) id muneris, & officij nantiscuntur: *Nuntij*, seu *missi* dicuntur, qui Cardinales non sunt, sed Antistites missi à Pontifice ad Reges, vel Principes, vel aliquam Rempublicam, sive ad negotia aliqua expedienda; sive ut (tanquam Judices A-

postolici delegati) certas aliquas causas in ipsorum Principum Curijs, cognoscere, & judicare possint. Hos vocat Salas *de legib. Diss. 8. sect. 11. n. 51. Legatos constitutos, seu temporarios, ex c. placuit, 7. q. 1.*

ARTICULUS II.

De Officio, & potestate Legati.

2372. **A**d rectam hujus officij, & potestatis cognitionem, not. 1. Legatum Papæ, qui est *de latere*, habere auctoritatem cognoscendi de omnibus causis, in provincia suæ legationis; quo differt à *delegato* Papæ; hinc in illis est Judex ordinarius; Zoësius *hic nu. 2.* & ideo egressus Romæ instar Pro-Consulis, cui comparatur, liberius jurisdictionem, tam *contentiosam*, quam *voluntariam* exercet c. *Legatos, 2. h. t. in 6.* Not. 2. officium, & potestatem Legatorum Papalium, potissimum colligi ex duobus capitibus, in quibus scilicet conveniunt, & in quibus differunt. Conveniunt autem 1. in hoc, quod omnes, cujuscunque sint generis, simpliciter *Legati* appellantur; *gloss. in c. statutum, de rescript. in 6. c. Privilegium, 4. de verb. signific. in 6.* secundò, quod statim, ut Urbe sunt egressi, accipiant legationis insignia, illisque utantur, ac in eam reduces deponant, c. 2. *h. t. in 6.* Insignia verò sunt, equus albus, vestes rubræ, frænum, & calcaria deaurata; sic Hostiensis: c. *antiqua, de privileg.* Tertiò, quod idem possit in suis provincijs sibi de mandatis, quod in sua Dicecesi Episcopus, habeantque jurisdictionem ordinariam, quam exercent jure suo, c. 2. *h. t. in 6.* ubi Clemens IV. *legatos*, inquit, *quibus in certis Provincijs committitur legationis officium*, ut ibidem evellant, & dissipent, ædificent, atque plantent: *provinciarum sibi commissarum, ad instar Proconsulum, ceterorumq; Præsidum*, quibus certæ sunt decreta provinciæ moderandæ, *ordinarios reputantes, præsentis declaramus edito*, commissum tibi à Prædecessore nostro legationis officium nequaquam per ipsius obitum

obitum expirasse &c. quartò, quòd in suis Provincijs, in his, quæ pertinent ad mores componendos, vel vitia corrigenda, pot-
fint statuta condere perpetua, etiam post Legati officium depositum duratura cap. *fin. h. t.* ubi Gregorius IX. *nemini dubium esse volumus ait, quin Legatorum Sedis Apostolica statuta, edita in Provincia sibi commissa, durent tanquam perpetua, licet eandem postmodum sint egressi; secus autem, si causas duxerint delegandas aliquibus; cum jurisdictione istorum expiret, si ante illorum discessum horum citatio non præcessit: quintò conveniunt in hoc, quòd eorum potestas pendeat ex tenore literarum suæ legationis, eo tamen discrimine, ut Legato constituto non credatur, donec eas exhibuerit, c. *fin. dist. 97.* secus Legato de latere, sed in his tantum, quæ habet ex jure communi; sic Azor p. 2. l. 3. c. 27.*

2373. Ex hoc colliges, eorum officium esse, vice Summi Pontificis, noxia evellere, & dissipare; salutaria inducere, & promovere, cit. paulò antè c. 2. causas Provincialium, quæ per appellationem, aut simplicem querimoniam ad eos deferuntur, tanquam judices ordinarios, audire, & cognoscere c. 1. h. t. ibi: *sanè, licet Archiepiscopus, Metropolitico jure audire non debeat causas de Episcopatibus vestris, nisi per appellationem deferantur ad eum: legationis tamen obtentu, universas, quæ per appell. vel querimoniam perveniunt ad suam audientiam, audire potest, & debet, sicut, qui in Provincia sua vices nostras gerere comprobatur; ex quo vides, quòd Metropolitanus per simplicem querimoniam adiri non possit, cum tantum sit Judex ex causa appellationis, secus Legatus Papæ; sic Barbosa, in cit. c. 1. n. 3.*

2374. Colliges 2. eosdem posse revocare leges suorum Antecessorù, si expediens videatur, prout colligitur ex c. *fin. h. t.* causas ad te pertinentes delegare, sic tamen, ut delegati jurisdictione cum officio Legati extinguatur, nisi præmissa citatione sit perpetuata; ex eod. c. *fin.* & si sint ad diversas Provincias Legati, posse negotia jurisdictionis, tam voluntariæ, quàm contentiosæ expedire in una, & eò evocare partes alterius Provinciæ, sibi pariter commissæ; Vallensis, h. t. n. 3. ex L. 2. ff. c. de offic. Pro-

2375. Colliges 3. ubi constituterit de legatione, Tom. I.

& adventu Legati, benignè recipiendum, habendum, & honorandum esse; cum gerat vices Papæ, c. *cum Venerabilis, de consuet.* eique necessaria, in sua legatione subministranda, prout in sua consecratione Episcopi se facturos promittunt, c. *Ego, de jurejur.* non admittentes Legatos Apostolicos, vel eos impediendos in officio suæ legationis, ipso facto excommunicari, & locum tamdiu, quamdiu duraverit contumacia, interdicto subjacere per Extravag. 1. de consuetudine inter communes.

Differunt autem insequentibus 1. quòd Legatus à latere in sua Provincia majus ceteris Imperium habeat, c. *si Abbatem, 36. de elect. in 6. 2. hujusmodi, ubi dicitur, quòd Legatus de latere majus omnibus, post Rom. Pontificem, in Provincia sibi decreta, Imperium censeatur habere: Archiepiscoporum, & Exemptorum electiones possit ex officio confirmare: alij autem Legati hoc nequeant, nisi id à Sede ipsa specialiter sit commissum; potest præterea absolvere excommunicatum ex percussione Clerici, etiam extra Provinciam, c. *penult. h. t.* ibi: *excommunicatio, pro injectione manuum violenta, Ecclesie Rom. Legati, qui de ipsius latere non mittuntur, extra Provinciam sibi commissam, vel ibidem, si hujusmodi manuum injectorum illuc contingat aliunde accedere, & qui Ecclesiarum suarum, prætextu legationis, sibi vindicant dignitatem, etiam subditis (quamvis in provincia sua existente) beneficium absolutionis impertiri non possunt, nisi de speciali gratia, illis, & istis, amplius à Sede Apostolica concedatur.* Et ideo, eo præsentem, Legatus constitutus nec executionem suæ legationis habet, nec usum insignium, c. *volentes, h. t.* ibi: *Fraternitati tuæ legationis officium in Provincia tua duximus committendum, ita tamen, quòd si Legatum ad partes illas, de latere nostro, contigerit destinari, executionem ipsius officij, quamdiu Legatus ipse ibi fuerit pro Sede Apostol. reverentia omnino dimittas; unde nec Legatus natus suam jurisdictionem exercere potest, præsentem Legato constituto, qui majoris est potestatis; Vallensis h. t. n. 1. §. 3.**

2376. Secundò differunt in beneficiorum collatione. Nam Legati non Cardinales, sine speciali mandato, non possunt jure legationis conferre beneficia vacantia; secus, Legati Cardinales, seu de latere c. 1.

Y y

h. t.

h. t. in 6. ubi Innocentius IV. *presenti*, ait, *decreto statuimus*, ut Ecclesiæ Romanæ Legati, quantumcunque plenam legationem obtineant, sive à nobis missi fuerint, sive suarum prætextu Ecclesiarum legationis sibi vendicent dignitatem, ex ipsius legationis munere, conferendi beneficia, nullam habent potestatem, nisi hoc alicui specialiter duxerimus indulgendum; *quod in Fratribus nostris, legatione fungentibus, nolumus observari*: quia sicut honoris prærogativâ latantur, sic eos auctoritate fungi volumus ampliori; & quidem quoad omnia in Provincia sibi commissa; Barb. *in cit. c. 1. nu. 3. c. si à Sede, de præbend. in 6.* etiam præveniendi Ordinarios; *c. 1. h. t. in 6.* ac etiam extra Provinciam existentes; cum hoc sit solum voluntariæ jurisdictionis; Innocent. *in c. 5. de concess. præbend.* etiam devoluta ad Ordinarium, ex alterius negligentia; sic Zoësius hic *nu. 11.* imò etiam devoluta ad Pontificem, & aliàs ad eum spectantia; non tamen eidem reservata, aut etiam vacantia in Curia, nisi habeat mandatum speciale; sic Zoësius, *h. t. n. 11.*

2378. Præterea Legati Cardinales conferre possunt canonicatus Ecclesiarum Cathedralium, & reliquas dignitates minores, non electivas, etiam absque consensu Patroni Ecclesiastici, licet hic existat extra Provinciam; Clem. 1. *de suppl. negl. Prælat. & c. 6. h. t. nu. 7.* non autem patronata de jure Laicorum, sine consensu Patroni, *c. cum dilectus, de jure Patronatus*; intellige, si Laici id habeant ex dotatione, fundatione, vel ædificatione Ecclesiæ; secus, si privilegio, præscriptione, vel consuetudine; ita Valens. *h. t. & 3. n. 4.* potest etiam suæ collationi reservare beneficia non vacantia, etiam in favorem tertij; non tamen dare jus ad beneficium vacaturum, juxta *gloss. in c. 1. h. t.* nec illud, antequam vacet, promittere, *c. 2. de concess. præbend.*

2379. Non possunt tamen conferre Prælaturas Cathedralium, Regularium, & Collegiatarum Ecclesiarum; nec dignitates majores in Cathedralibus electivas, *c. de liberatione, 4. h. t. in 6.* nec reservare non vacantia, quæ vacantia non possent conferre; nec una reservatione in Ecclesia aliqua; vel de beneficio ad alicujus collationem spectante facta, & adhuc pendente, aliam interim facere in eadem Ec-

clesia, vel de beneficio, ad ejusdem collationem spectante, *c. presenti. 3. & c. de liberatione, 4. h. t. in 6.* reservatio autem per eos facta, expirat expirante legatione; Valens. *h. t. & 3. n. 7.* & dicitur *in cit. c. presenti*: alijs autem Legatis hæc non sunt permissa, absque speciali Papæ mandato, *c. 1. cod. in 6.* nam, hi non absolvunt excommunicatum ob percussione Clerici, nisi in sua Provincia (si sint *Legati missi*) & quidem non nisi subditum; non alienum, *c. penult. h. t.* nisi mittantur cum potestate Legati de latere; tunc enim parem illi potestatem habent. Accedit, quod Legatus possit dispensare cum natis extra matrimonium, eosque restituere natalibus, ut habeantur habiles ad Ordines, & beneficia (ut docet Zoësius *h. t. nu. 13*) ex communiter concedi solita Legatis potestate. His adde, quæ habet Pyrrhus Conradus *in praxi dispensationum Apostolicarum l. 7. c. 7. n. 481.* Legatos à latere, & Nuntios dispensare Apostolica auctoritate super impedimentis matrimonium dirimentibus; sed intelligi videtur, si habeant in hoc commissis.

Not. præterea, quod, etsi Legatus de latere, spectato jure decretalium in *c. 1. h. t.* tam in prima, quàm secunda instantia in jurisdictionalibus concurrat cum quolibet Ordinario (ut diximus *n. 2377.*) jure tamen Trident. *sess. 24. de Reform. c. 20.* specialiter Legatis omnibus, vel Nuntijs Apostolicis interdictum esse, ne, *quarumcunque facultatum vigore, in causis Ecclesiasticis, Episcopos impedire, aut aliquo modo eorum jurisdictionem præripere, seu turbare præsumant, nisi prius requisito Episcopo, vel eo negligente, procedant.* Textus Tridentini, valde notandus in plurimis sic habet: *causæ omnes, ad forum Ecclesiasticum, quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia, coram Ordinarijs locorum duntaxat, cognoscantur; atque omnino, saltem infra biennium, à die motæ litis, terminentur; alioquin, post id spatium liberum sit partibus, vel alteri illarum, Judices Superiores, aliàs tamen competentes adire, qui causam in eo statu, quo fuerit, assumant, & quàm primum terminari curent; nec antea alijs committantur, nec advocentur, neque appellationes, ab eisdem interpositæ, per Superiores quoscunque recipiantur, eorumve commissio, aut inhi-*

inhibitio fiat, nisi à definitiva, vel à definitiva vim habente, & cujus gravamen, per appellationem à definitiva reparari nequeat: ab his excipiantur causæ, quæ juxta Canonicas sanctiones, apud Sedem Apostolicam, sunt tractanda, vel quas ex urgenti, rationabiliq. causa judicaverit Summus Rom. Pontifex, per speciale rescriptum, Signatura Sanctitatis sua manu propria subscribendum, committere, aut avocare.

3381. Ad hæc, *causæ matrimoniales, & criminales*, non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum Judicio, etiam visitando, sed Episcopi tantum examini, & jurisdictioni relinquuntur, etiam si præfenti inter Episcopum, & Decanum, seu Archidiaconum, aut alios inferiores super causarum istarum cognitione lis aliqua in quacunq. instantia pendeat: coram quo si pars verè paupertatem probaverit, non cogatur, extra Provinciam nec in secunda, nec in tertia instantia in eadem causâ matrimoniali litigare, nisi pars altera, & alimenta, & expensas litis velit subministrare; sic Concilium.

3382. Legati quoque de latere, Nuntij, Gubernatores Ecclesiastici, aut alij quarumcunque facultatum vigore, non solum Episcopos in prædictis causis impedire, aut aliquo modo eorum jurisdictionem iis præripere, aut turbare non præsumant; sed nec etiam contra Clericos, aliàsve Personas Ecclesiasticas, nisi Episcopo prius requisito, eoque negligente, procedant; *aliquis eorum processus, ordinationesve nullius momenti fiat, atque ad damni satisfactionem, partibus illati, teneantur.* Ex hoc sequitur, hodierno jure, ac praxi pro prima instantia Episcopum esse ad eundem, quando lis non est *Episcopalis*; non autem immediatè Legatum, seu Nuntium Apostolicum; in secunda verò Legatum, sed servatâ formâ, quæ jure communi præscribitur, in *c. 3. de Appellat. in 6. & Trid. sess. 22. de Reform. c. 7.* ubi dicitur, Legati, & Nuntij Apostolici, Patriarchæ, Primates, & Metropolitanæ, *in appellationibus, ad eos interpositis, in quibusvis causis, tam in admittendis appellationibus, quàm in concedendis inhibitionibus post appellationem, servare teneantur formam, & tenorem sacrarum constitutionum, & præsertim Innocentij quarti, quæ incipit,*

Tom. I.

Romana; quacunq. consuetudinè, etiam immemorabili, aut stylo, vel privilegio, in contrarium non obstantibus: aliter inhibitiones, & processus, & inde secuta, quæcunque sint, ipso jure sint nulla; & hoc decretum servare debent Auditores Legatorum, alijque Judices, quibus committuntur audiendæ appellationum causæ.

Not. 2. quando in cit. decreto Trid. dicitur, *causas omnes ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes*, etiam si beneficiale sint, in prima instantia coram Ordinarijs locorum duntaxat esse cognoscendas, & terminandas: per *Ordinarios*, intelligi, non tantum Episcopos, sed etiam Prælatos exemptos, Episcopalem jurisdictionem habentes; non autem Episcopos subiectos; sic Barbosa *in cit. locum Trid. num. 6.*

Not. 3. in quæstione: *num Legatus de latere, etiam in exemptos Provincia sua jurisdictionem habeat?* à nonnullis responderi affirmativè propter ea, quæ dicuntur in *c. Si Abbatem 36. §. 1. de Elect. in 6.* ubi habetur, quòd Legatus Cardinalis, Episcoporum, & Exemptorum electiones confirmare, & Abbatibus istis, in Episcopos electis, Abbatiam, & Monasterium suum deferendi licentiam dare possit: sed circa hoc vide, quæ diximus à n. 1289.

Not. 4. Legatos tantum *Missos* id speciale habere, quòd quædam leviora, licet in literis suæ legationis expressa non sint, in Provincia sua expedire possint; non autem *Natos*, ut habetur *c. 9. h. t.* ubi dicitur: *Legatos non de latere, sed ratione persona*, excommunicatos, propter injectionem manuum in Clericos, non posse absolvere extra Provinciam, nec etiam intra, si aliunde veniant: Legatos verò *ratione dignitatis*, nullos tales, ne quidem intra suam Provinciam, excommunicati de illa sint *V. c. 6. de Præsumpt. & c. 18. de accusat.*

Ex hoc vides Legatos *Natos* (cum quibus scilicet adepta dignitate simul quasi nascitur etiam ratio Legati, propterea, quòd illi annexa sit) nihil sibi speciale vindicare posse, non expressum in literis suæ legationis, ut dicitur *c. 1. h. t. in 6.* hinc esse multum duntaxat honoris; & in hoc speciale, quòd eorum jurisdictionis *diuturnior* sit jurisdictione aliorum Legatorum; cum illorum jurisdictionis annexa sit eorum digni-

Y y 2

tati;

2383.

2384.

2385.

2386.

tati; horum autem inhæreat duntaxat personæ.

ARTICULUS III.

Quibus modis finiatur officium Legati?

2387.

Resp. 1. finiri morte Legati, si commissio facta sit personæ; secus, si officio ejus, vel dignitati, c. quoniam 14. de Offic. delegati, ibi: quoniam Abbas Leicestræ, qui suscepto mandato nostro partibus diem ad agendum præfixit, Abbatem Vincestræ, de novo substitutum Judici præmortuo, illi mandato nostro porrecto: quia sub expressis nominibus locorum, & non personarum commissio emanavit, sibi focium in causæ cognitione adjunxit: Nos sententiam illorum (sicut est justa) ratam, & firmam habemus.

Secundò, lapsu temporis apposti, c. 4. h. t. ibi: de causis, quæ intra certum terminum decidendæ committuntur, hoc tuam volumus cognitionem tenere: quòd, nisi dies præfixus de communi consensu partium prorogetur, eo transactò mandatum expirat.

2388.

Tertiò, revocatione etiam tacita; ut, si negotium alteri committatur c. 2. h. t. ubi Pontifex Episcopo Bonon. scribens, ait: si à nobis super aliqua causa literæ

impetrantur, & aliæ postea (non facta mentione priorum literarum) literæ opponuntur, si Judicibus innotuerit, donec Romanum Pontificem consulant, & suam exinde cognoscant plenius voluntatem, executioni superseant utrarumque, ne, pro varietate literarum, causarum fines valeant impediri; quòd intellige, postquam ei revocatio intimata est; argumento c. audita, de Restitut. spoliat.

Quartò egrediendo de Provincia, animo non redeundi; L. 3. ff. de Offic. Præsidis: quintò, si negotium referatur ad Pontificem (nam quoties causa refertur ad Pontificem, Legatus non potest amplius in ea procedere juxta c. 5. h. t.) non autem morte mittentis; quia Legatorum jurisdictio est ordinaria, c. 2. h. t. in 6. & ideo est magis firma, quàm delegatorum. Si autem contingat, quòd Pontifex alium Legatum constituat in eadem Provincia, revocari primum, affirmant aliqui, negant alij; quamvis autem verum sit, nec ex natura rei, nec etiam juris dispositione repugnare, quòd in eadem provincia duo sint Judices Ordinarij, L. 1. ff. de Offic. Consul: præsumi tamen meritò potest, ubi aliud non exprimitur, revocari primum, constituto secundo illi non subordinato, ad vitandam confusionem.

QUÆSTIO XXXI.

IN TIT. XXXI. DE OFFICIO JUDICIS ORDINARIJ.

2390.

Judex Ordinarius est, qui primam exercet jurisdictionem, sibi competentem ratione dignitatis, Lege, Canone, consuetudine, c. duo 9. h. t. quo differt à delegato, qui fungitur vice delegantis. Hinc jurisdictio Ordinaria tribus modis acquiritur: nimirum, dispositione juris, consuetudine, & privilegio; quibus positis: quæstio est 1. quibus competat jurisdictio Ordinaria? R. quòd Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, in suis Provincijs, id est singulis in sua diocesi; Abbatibus in suis Cœnobijs; Papæ respectu totius Orbis Christiani. Judicibus Ordinarijs annumeratur etiam Legatus Apostolicus, c. 2. de Offic. Legati in 6. Rectores autem Ecclesiarum Parochialium potestatem Judicis Ordinarij non habent, nec ullum forum conten-

tiosum. Unde non excommunicant, nisi eis hoc tribuat consuetudo; quo sensu intelligi debet c. 3. h. t. licet habeant administrationem aliquam earum Ecclesiarum, per c. Tua, 4. de Cleric. egrot.

Quæstio est 2. quotuplex sit ordinaria jurisdictio Episcopalis? R. quòd duplex, consistens nimirum in duabus legibus, quibus jura Episcopalia concluduntur, c. conquerente 16. h. t. ubi Episcopo dicit Honorius III. Tu autem his Juribus (nimirum ibidem enumeratis) in præfatis Ecclesijs contentus existens, non amplius ab eis exigas, præter moderatum auxilium, quòd juxta formam Lateranens. Concilij (si manifesta, & rationabilis causa extiterit) cum charitate postulandum, sicut ab alijs Ecclesijs ejusdem Diocesis, pro necessitate temporis sustinemus; & gloss. in c. dile-